Asia: Neoen Renewables Finland Oy:n Haapajärven Karvosenkankaan tuulivoima- ja aurinkovoima- ja akkuhankkeen sekä sähkönsiirron YVA-ohjelma (LVV-U/91771/2026)

Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi

Lausunto

1 Johdanto

Neoen Renewables Finland Oy suunnittelee tuuli- ja aurinkovoimahanketta Haapajärven kaupungin alueelle. Hankkeessa suunnitellaan laajimmillaan 33 tuulivoimalaa, 50 ha alueelle aurinkovoimaloita ja 10 ha akustoja. Tuulivoimaloiden korkeus on 300 m. Sähkönsiirron osalta tarkastellaan kolmea vaihtoehtoista reittiä 400 kV voimajohdolle (voimajohdon pituus n. 7–8 km).

2 Lausunto

Pyydettynä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankkeen linnustoselvitykset (pesimälinnusto, muutonseurannat ja soidinpaikkaselvitykset) toteutettiin vuoden 2025 aikana. Voimajohtovaihtoehtojen linnustoa selvitetään 2027.

Hankkeen soidinselvityksissä havaittiin teeren soitimia, mutta ei havaittu metson soidinkeskuksia. Ohjelmassa kerrotaan kuitenkin, että hankkeen seurantaryhmän jäseneltä saadun tiedot mukaan tuotantoalueen vaikutuspiirissä sijaitsevilla soilla on useita metson ja teeren soidinalueita. Luke näkee tärkeäksi, että kaikki tiedossa olevat soitimet huomioidaan hankkeen vaikutuksia arvioidessa.

Lumijälkiselvityksistä ohjelmassa kerrotaan, että: ”kartoille merkittiin lajien lisäksi kulku-uran poikki liikkuneiden eläinten suunta. Mukaan laskettiin vain uran ylittäneet jäljet, ei sen ulkopuolella mahdollisesti risteileviä jälkijonoja. Nisäkkäiden lumijälkilaskentoihin ei ole erityisiä ohjeita (Mäkelä & Salo 2024), mutta menetelmät ovat hyvin samanlaiset riistakolmio laskentojen kanssa.”

Luke huomauttaa, että riistakolmioiden ohjeistuksen taustalla on saada aineistosta lumijälki-indeksi tutkimuksia varten. Ympäristövaikutusten arviointia varten tehtävissä selvityksissä on sen sijaan tarkoitus kartoittaa mahdollisimman tarkkaan kaikki alueella esiintyvät lajit. Luke näkee, että näiltä osin lumijälkilaskentojen menetelmiä on syytä tarkastella.

Ohjelmassa todetaan, että hankkeen eläimistöön kohdistuvien vaikutusten arvioidaan YVA-ohjelmavaiheessa olevan todennäköisesti merkittäviä ja vaikutusten arvioinnin yhteydessä esitetään tarvittaessa vaikutusten lievennyskeinoja. Tältä osin Luke huomauttaa, että mikäli vaikutusten arvioidaan olevan merkittäviä, on syytä panostaa erityisesti vaikutusten lieventämiskeinoihin.

Hankkeen ympäristössä on alle 10 km säteellä 6 tuulivoimahanketta ja 30 km säteellä hankkeita on näiden lisäksi 25. Ja sitä laajemmalla säteellä merkittävästi enemmän (esim. YVA-ohjelma s. 44. Kuva 4–1 Ympäristön tuuli- ja aurinkovoimahankkeet). Uusiutuvan energian hankkeiden lisäksi elinympäristöihin vaikuttaa monet muut tekijät. Luke näkee erittäin tärkeäksi, että tämän hankkeen jatkosuunnittelussa huomioidaan hankkeen yhteisvaikutukset ja perehdytään huolellisesti mahdollisiin lievennystoimiin.

Metsäpeura

Luke toteaa lausuntonsa lähtökohdaksi, ettei Suomenselän levinneisyysalueelle kohdistuvien puhtaan siirtymän hankkeiden ja muun maankäytön muodostama kokonaisuus ole todennäköisesti kestävä pitkällä aikavälillä. Metsäpeuralle tärkeiden Natura 2000 -alueiden läheisyyteen sijoittuva rakentaminen on osa koko levinneisyysalueelle kohdistuvaa luontokatoa, myös toiminnallista luontokatoa. Kokonaisuus muodostuu useiden muutosvoimien kuten metsätalouden sekä kaiken maankäytön rakenteiden ja niiden häiriövyöhykkeiden yhteisvaikutuksista. Nämä tulisi huomioida koko sähköntuotanto- ja siirtorakenteiden elinkaaren ajanjaksoilta.

Vaikutuksia olisi siten perusteltua tarkastella useiden metsäpeurasukupolvien aikajänteellä. Luke näkisi sen hankkeen eduksi, koska puhtaan siirtymän hankkeiden YVA-menettelyissä pitkän aikavälin ja laajojen alueellisten kokonaisuuksien arviointi jää toisinaan vähäiseksi. Lisäksi Luke näkee, että maankäytön ja biodiversiteettitavoitteiden yhteensovittamista tarvittaisiin nykyistä enemmän yli hanke- ja hallinnollisten rajojen kuten kuntien ja maakuntien välillä.

Karvosenkankaan hybridihankkeen sijoittelussa Luke pitää myönteisenä sitä, että hanke sijoittuu osittain ennestään ihmistoiminnan muuttamien alueiden läheisyyteen. Luke pitää perusteltuna ohjelmassa esitettyä arviota siitä, että eläimistöön kohdistuvat vaikutukset ovat todennäköisesti merkittäviä. YVA-ohjelmassa metsäpeura ja ekologiset yhteydet on tunnistettu asianmukaisesti keskeisiksi vaikutuskohteiksi. Myönteistä on myös vuodelle 2027 suunniteltu metsäpeuraselvitys.

Luke suosittelee täydentämään vaikutusten arviointia paikkatietopohjaisella tarkastelulla. Siinä olisi hyödyllistä verrata rakennettavan infran, kuten voimaloiden, tiestön, sähkönsiirron, sähköaseman, akustojen, aurinkovoima-alueen ja aitojen sijoittumista kesä-, talvi- ja vaellusaikaisiin GPS-aineistoihin, GIUM:n BBMM-vaelluskäytäväaineistoon sekä vasanhoitoelinympäristöjen ennustekarttaan. Myös tieteellisesti perusteltujen häiriövyöhykkeiden esittäminen ja arviointi maankäytön ja metsäpeuratiedon kanssa olisi hyödyllinen. Tulosten esittäminen karttoina sekä pinta-aloina ja osuuksina hankevaihtoehdoittain kuin myös esimerkiksi pinta-alojen ja osuuksien summat, keskiarvot sekä niiden muutokset selkeästi esitettynä tukisivat vaihtoehtojen vertailua.

Soveltuvia aineistolähteitä ovat:
1. Vasanhoitoelinympäristöjen ennustekartta:
https://doi.org/10.23729/2a696617-76ba-461c-bb08-4f15bb84b185
2. Avoin 5 × 5 kilometrin GPS-aineisto:
https://opendata.luke.fi/dataset/doi-10-23729-507b9134-bde5-4212-8bf1-8759e44920b0
3. GPS-aineisto Laji.fi-palvelussa:
https://laji.fi/observation/statistics?collectionId=HR.4852

4. Laji.fi:n viranomaisportaalista pyydettävät 1 × 1 kilometrin aineistot: kesä http://tun.fi/HR.5012, talvi http://tun.fi/HR.5013 ja vaellus http://tun.fi/HR.5014
5. GIUM:n vaellusaineisto: https://www.cms.int/gium/migration-atlas

Luke huomauttaa, että GPS-aineisto kuvaa suhteellista tilankäyttöä eikä siis suoraan eläintiheyttä. Paikannusten vähäisyydestä tai puuttumisesta ei voida päätellä alueen olevan käyttämätön. Sen vuoksi vuodelle 2027 suunniteltu maastoselvitys täydentäisi hyödyllisesti pitkäaikaisia paikkatietoaineistoja.

Yhteisvaikutusten arvioinnissa olisi perusteltua huomioida hankkeet laajemmalta alueelta kuin ohjelmassa alustavasti esitetty 10 kilometriä. Kyseinen etäisyys soveltuu lähinnä paikallistason tarkasteluun. Metsäpeuraan kohdistuvia yhteisvaikutuksia olisi hyvä arvioida lajin vuodenaikaisen tilankäytön, ekologisten yhteyksien ja Suomenselän populaation toiminnallisen elinympäristöverkoston kannalta mielekkäässä alueellisessa mittakaavassa.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luonnonvarakeskus pitää keskeisenä, että hankkeen jatkosuunnittelussa perehdytään vaikutusten lieventämiseen ja yhteisvaikutusten arviointiin. Kaikki tiedossa olevat metsäkanalintujen soitimet tulee huomioida. Metsäpeuravaikutusten arviointia tulee täydentää paikkatietoaineistoilla ja maastoselvityksillä sekä tarkastella elinympäristöihin ja vaellusreitteihin kohdistuvia muutoksia. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on syytä tarkastella laajempaa aluetta kuin 10 kilometrin lähivyöhyke ja ajallisesti pidempää jaksoa, ulottuen useiden metsäpeurasukupolvien aikajänteelle.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 09.11.2026 klo 12:04:41.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen
Antti Paasivaara

Liitteet:

Tiedoksi: